

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 25.03.2024

§ 123

Valtuustoaloite: Monikulttuurisuusneuvoston perustaminen KV

2617/00.01.01.03/2023

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Erityisasiantuntija Päivi Pitkänen, p. 044 482 0590

Kansainvälisen osaamisen päällikkö Juha Valta, p. 044 483 1865

Kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen suunnittelija Pasi Salmi,

p. 050 387 8724

Varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö Piia Larinen, p. 040 700 2340

Kehitysjohtaja Maijastina Setälä, p. 044 482 6747

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

"Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitettyksi."

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunta, 19.03.2024

§ 27

Päätös

Muutettu päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Sivistysjohtaja Granqvist Tiina

Päätösehdotus

Hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunta päättää antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.

Käsittely

Esittelijä lisäsi päätösehdotukseensa seuraavan lauseen:

”Lautakunta esittää kotoutumisen edistämisen lain mukaisen monialaisen yhteistyöryhmän perustamista seuraavalla valtuustokaudella.”

Muutettu päätösehdotus kuuluu kokonaisuudessaan seuraavasti:

”Hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunta päättää antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.

Lautakunta esittää kotoutumisen edistämisen lain mukaisen monialaisen yhteistyöryhmän perustamista seuraavalla valtuustokaudella.”

Perusteluosa

Valtuutettu Riina Puusaari ym. 22.5.2023:

”Kaupunkimme väkiluvun kasvu on viime vuosina perustunut pitkälti maahanmuuttoon, minkä seurauksena vieraskielisten kaupunkilaisten osuus on kaksinkertaistunut 12 vuodessa. Vieraskielisiä, eli muuta kieltä kuin suomea, ruotsia tai saamea äidinkielenään puhuvia, oli vuoden 2022 lopussa 8,3% kaikista lahtelaisista.

Voimassa olevan kotoutumislain tavoitteena on vahvistaa

maahanmuuttaneiden työllisyyttä, työllisyyttä tukevia valmiuksia, kielitaitoa ja osallisuutta yhteiskuntaan. Lain tavoitteena on myös edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken. Uusi kotoutumisen edistämisen laki astuu voimaan 1.1.2025 yhtä aikaa TE-palvelu-uudistuksen kanssa.

Soteuudistuksen sekä tulevien työllisyyspalveluiden uudistuksen ja uuden kotouttamislain myötä meillä on kuntana aiempaa merkittävämpi rooli maahanmuuttajien kotouttamisessa. Vieraskielisen väestön osuuden kasvaessa on tärkeää panostaa lakisääteisten tehtävien lisäksi aidosti vieraskielisten lahtelaisten kotoutumisen ja osallisuuden edistämiseen. Tarvitsemme myös enemmän vuoropuhelua päätöksenteossa vieraskielisten kanssa sekä monikulttuurisuusosaamista ja antirasismia niin kaupunkiorganisaatiossa kuin päätöksenteossa.

Erilaisia monikulttuurisuutta edistäviä neuvostoja on useissa eri kaupungeissa ja niiden tehtävät vaihtelevat hieman toisistaan. Monikulttuurisuusneuvostoja on ainakin Vaasassa, Turussa ja Kokkolassa ja maahanmuuttajaneuvostoja ainakin Oulussa, Tampereella, Salossa ja Raaseporissa. Lisäksi esim. Keravalla toimii monikulttuurisuusasian neuvottelukunta.

Monikulttuurisuusneuvoston tehtäviin olisi luontevaa sisältyä esimerkiksi seuraavat tehtävät:

- maahanmuuttajien kotoutumisen edistäminen,
- viranomaisten, maahanmuuttajajärjestöjen, vieraskielisten kaupunkilaisten ja kolmannen sektorin toimijoiden yhteistoiminnan edistäminen,

- kaupungin päätöksentekoon osallistuminen ja lausuntojen antaminen maahanmuuttajia koskevissa asioissa,
- kotouttamisohjelman laatimiseen osallistuminen,
- vieraskielisten kaupunkilaisten osallisuuden edistäminen,
- monikulttuurisuusosaamisen ja antirasismien edistäminen

Aiemmin mainittujen lakiuudistusten vuoksi Lahdessa on todennäköisesti tarvetta tarkastella kaupungin eri toimielimiä laajasti ennen seuraavaa valtuustokautta. Me allekirjoittaneet esitämme, että Lahden kaupunkiin perustetaan monikulttuurisuusneuvosto seuraavan valtuustokauden alussa.”

Vastaus valtuustoaloitteeseen:

Taustaa

Maakunnan vieraskielisistä 10 018 henkilöä (78,4 %) asui Lahdessa vuoden 2022 lopussa. Lahden kaupungin väestöstä vieraskielisiä oli 8,3 prosenttia. Suurimmat ulkomaan kansalaisten osuudet olivat maittain tarkasteltuna Venäjä (18,9 %), Viro (15,0 %), Irak (9,2 %), Syyria (8,0 %) ja Kiina (4,4 %). Ulkomaan kansalaisia oli Lahdessa yhteensä 58 eri valtiosta. Lahdessa asuu noin 620 ulkomaan kansalaista, joista osa on tilapäisen suojelun saaneita (ukrainalaiset), osa turvapaikanhakijoita ja osa pakolaiskiintiöstä tai perheenyhdistämisen kautta tulleita. Muut ulkomaan kansalaiset tulevat avioliiton, työn tai opiskelun perusteella.

Lahdessa vieraskielisten määrä näkyy kaupungin eri palveluissa mm. varhaiskasvatus-, opetus-, työllisyys- ja kotouttamispalveluissa. Toimintavuonna 2023-2024 kunnalliseen varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen osallistuvista lapsista n. 16,7% on vieras- ja monikielisiä

lapsia. Pientä kasvua vieras- ja monikielisten lasten määrässä ja osuudessa on tapahtunut parin viime vuoden aikana. Perusopetuksessa äidinkieli muu kuin suomi ja ruotsi -oppilaita on n. 1500, joista alle 150 on perusopetukseen valmistavassa opetuksessa, eli alle 15 %. Valmistavan opetuksen opetusryhmiä kaupungissa on 14. Lukiossa vieraskielisiä opiskelijoita on jo n. 180.

Ulkomaalaisten työttömyysaste oli marraskuussa 2023 Lahdessa 32,9 %. Työttömänä oli 840 henkilöä ja lisäystä edellisvuodesta oli 167 henkilöä.

Uudistuva lainsäädäntö

Uusi kotoutumisen edistämisen laki (681/2023) astuu voimaan 1.1.2025. Sen 48 §:n mukaan kunnan on asetettava maahanmuuton ja kotoutumisen edistämisen suunnittelunsa ja toimeenpanonsa kehittämistä sekä hyvien väestösuhteiden edistämistä varten paikallistason monialainen yhteistyöryhmä, jos maahanmuuttajien palvelutarve kunnassa sitä edellyttää. Yhteistyöryhmään voivat osallistua kunnan lisäksi hyvinvointialue, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, muu alueen kunta, poliisi, vastaanotto- tai järjestelykeskus, muu viranomainen, järjestö, yhdistys ja yhteisö, elinkeinoelämän edustaja sekä kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja toteuttava palveluntuottaja.

Yhteistyöryhmän on:

- 1) tuettava paikallistason kotoutumisen edistämisen suunnittelua, kehittämistä ja toimeenpanoa;
- 2) tuettava kotoutumisen edistämisen yhteensovittamista eri viranomaisten muun suunnittelun kanssa;
- 3) koordinoitava 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen henkilöiden vastaanoton toimeenpanoa;

4) edistettävä yhdenvertaisuutta ja hyviä väestösuhteita paikallistasolla.

Yhteistyöryhmällä voi olla muitakin maahanmuuttoon ja kotoutumisen edistämiseen liittyviä tehtäviä.

Maahanmuuton yhteistyöryhmät

Lahdessa ja Päijät-Hämeen alueella toimii tällä hetkellä erilaisia yhteistyöryhmiä liittyen maahanmuuttoon. Työryhmissä on kuntien, hyvinvointialueen, yhdistysten, vastaanottokeskusten, eri viranomaistahojen ja muiden toimijoiden edustajia. Säännöllisesti kokoontuvat mm. seuraavat työryhmät: Päijät-Hämeen maahanmuutto-ohjelman ohjausryhmä ja siihen liittyvä valmisteluryhmä (Päijät-Hämeen liitolla vetovastuu), Hämeen ELY-keskuksen maahanmuuttoasiain toimikunta (lakisääteinen) ja Päijät-Hämeen kotoutumis- ja maahanmuuttoverkosto (Hämeen ELY-keskuksella vetovastuu).

Lisäksi kokoontuu maahanmuuttajakoulutustyöryhmä, jonka vetovastuu on Lahden kaupungin maahanmuuttotyöllä. Tähän osallistuvat laajasti eri viranomais- ja koulutustahot (mm. Salpaus, LAB, Jyränkölä, Wellamo, Yhteiskoulu, Harjulan settlementti, DILA, SDO), työllistyminen, hankkeet, kuntakokeilu, TE-toimisto, ELY-keskus. Monikulttuurisuustiimi kokoontuu kerran kuukaudessa ja siinä vetovastuu on kaupungin varhaiskasvatuksella. Alueen järjestöille järjestetään kokous muutaman kerran vuodessa.

Monikulttuurisuusneuvostot/ - neuvottelukunnat

Kunnissa toimii muun muassa monikulttuurisuusneuvostoja sekä monikulttuurisuusasiain neuvottelukuntia. Myös joillain hyvinvointialueilla on monikulttuurisuusneuvosto esim. Varsinais-Suomen hyvinvointialue sekä Vantaan–Keravan hyvinvointialue. Neuvostojen/ neuvottelukuntien kokoonpano ja jäsenten määrä vaihtelevat. Neuvostoihin on nimetty

maahanmuuttajajäseniä, eri toimialojen viranhaltijoita ja kunnan luottamushenkilöitä.

Monikulttuurisuusneuvostoissa on käsitelty muun muassa kunnan kotoutumisohjelman toteutumista, saatu esittelyjä eri palvelualueiden monikulttuurisuustyöstä, annettu lausuntoja, osallistuttu koulutuksiin sekä järjestetty seminaareja muiden toimijoiden kanssa.

Monikulttuurisuusneuvoston/ neuvottelukunnan toiminnan kulut koostuvat kokouspalkkioista, matkakorvauksista, kokoustarjoiluista sekä neuvoston järjestämästä erilaisesta toiminnasta. Turussa toimintaan on varattu 14 450€, Vaasassa 7300€ ja Vantaalla 25 000€. Määrärahan suuruuteen vaikuttavat neuvoston jäsenmäärä, kokousten määrä sekä millä laajuudella on erilaista toimintaa esim. koulutuksia, tutustumiskäyntejä. Lahdessa tarvittava määräraha olisi noin 20 000 euroa, joka kattaisi kuuden kokouksen (noin 13 000€ ja muut toiminnan kulut (noin 7000€).

Neuvoston toiminnan järjestämiseen ja koordinointiin tarvitaan myös riittävä henkilöstöresurssi. Eri kunnissa vastaava työryhmä tai toimielin järjestää erilaisia tapahtumia kokousten lisäksi. Muutamasta kaupungista saadun kokemuksen mukaan toiminnan järjestäminen vie valmistelijalta työaikaa kohtuullisen paljon, joten tämä on syytä huomioida valmistelijan työtehtävien kokonaisuudessa. Monissa kunnissa neuvoston toiminnan koordinointi ja valmistelutyö on sijoitettu maahanmuuttopalveluihin.

Yhteenveto

Perustettaessa uuden kotoutumisen edistämisen lain mukaista monialaista yhteistyöryhmää on syytä tarkastella jo toimivia työryhmiä ja niiden tehtäviä, jotta ei tule päällekkäisyyttä. Valmisteltaessa monikulttuurisuusneuvostoa/ lakisäätteistä yhteistyöryhmää seuraavalle

valtuustokaudelle tulee tämä ottaa huomioon myös hallintosäännön päivityksessä sekä vuoden 2025 talous- ja henkilöstösuunnittelussa.

Yhteenvetona voidaan todeta, että kaupungin vieraskielisten määrä sekä uusi lainsäädäntö tukevat monialaisen yhteistyöryhmän/ monikulttuurisuusneuvoston perustamista maahanmuuton ja kotoutumisen edistämiseen. Yhteistyöryhmällä voidaan myös edistää vieraskielisten osallisuutta ja mahdollisuutta osallistua päätöksentekoon, tukea eri toimijoiden yhteistyötä kotoutumisen palveluissa sekä edistää hyviä väestösuhteita paikallistasolla. Yhteistyöryhmän kokoonpanoa määriteltäessä tulee huomioida, että ryhmässä on kattava edustus niin kunta- ja viranomaistahoilta kuin myös eri järjestöiltä, yhdistyksiltä ja yhteisöiltä.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Kv: muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Lautakunta: kh

Kh: kv

Kv: -